

Käännös saksasta suomeen: Anneli Hänninen

Süddeutsche Zeitung 13./14. Heinäkuuta 2002/ Viikonloppuliite V

Varmasti taivutettu

Jotkut satsaavat tulevaisuuteen, toiset lekottelevat siinä – ja tekevät näin jo vuosikymmeniä

Ihmiset tungeskelivat, salamavalot räiskyivät, kaikki kimalteli ja uskomaton melu oli kaiken yllä; monien kävijälle tiedotuksia jyrisyttävien paviljonkien keskellä tökötti talo varustettuna kierrätysmerkillä - kestävyuden valtakunta. Sen yläpuolella on koroke, jolta avautuu näköala Expo-2000-näyttelyalueelle. Nimenomaan täällä ne nyt riippuivat, muovia luonnontuotteiden sijasta – yksitoista läpinäkyvää suomalaisen suunnittelija Eero Aarnion KUPLA-tuolia.

Aarnion tuolikupla suojelee haltijaansa kuin luola, akustisesti ja tunneperäisesti. Tervetuloa avaruusaikakauteen.? Joka tapauksessa on menneiden aikojen kaunein tulevaisuus vielä kerran tavoittanut nykyhetken.

Eniten pelkoa aiheuttanut tulevaisuus oli nimeltään „1984“. Se loppui silloin, kun sen aika koitti, ilman että George Orwellin projisoinnista sittenkään olisi tullut todellisuutta. Kestävimpänä tulevaisuutena säilyy kuitenkin avaruusmatkakausi. Vielä tänä päivänäkin, vaikka ne ovat jo aikaa sitten menneisyyttä, vaikuttavat niiden mielettömät suunnittelijavälineet ja asusteet niin kestävästi futuristisilta, että viihde-elouvien lavastajat eivät voi kuvitella mitään, mikä näyttäisi paremmalta, oudommalta tai yllättävämmältä kuin 40 vuotta sitten.

Tuorein esimerkki: Torstaina koko maan laajuisesti alkava tieteiselokuvakomedia “Miehet mustissa II”. Siinä nähdään avaruusolentoasiantuntijat Kay ja Jay, jotka ajavat takaa maailmankaikkeuden konnia, ei pelkästään kaikenlaisten shokkimaisiin asuihin pukeutunien olentojen joukossa vaan kaiken kukkuraksi – eräänlaisena tyylillisenä vastapainona - rennosti keinuvien JOUTSEN-tuolien (Suunnittelu: Arne Jacobsen), TULPPAANI-pöytien (Eero Saarinen) ja täydellisen psykedeelisen hyvänolon maiseman keskellä kuin LSD-unessa.

Televisiosuunnittelija Bo Welch sai inspirationsa Eero Aarnion muodoista. Vuonna 1932 syntyneen ja Helsingissä teollista suunnittelua opiskelleen ja vuodesta 1962 itsenäisenä suunnittelijana toimineen Eero Aarnion nimi on tähän mennessä tuskin tunkeutunut maailmanmatkaajien ja pop-huonekaluintoilijoiden piirien ulkopuolelle. Ja näin on huolimatta siitä, että Welch lanseerasi jo Aarnion suurimman kurvi-ihmeen vuodelta 1971 peräisin olevan Tomaatti-tuolin “Miehet mustissa”-filmin ensimmäiseen osaan. Toisessa osassa näyttää avaruuskapseli, jossa kaunis Laura lentää avaruuteen, kuin latteaksi tehdyttä ja lasitetulta Aarnion erilaisten pallotuolien risteytykseltä. Ja PALLO oli Ovalian kummi. Ovalian, valkoisen munan mustaksi verhoillussa luolassa, johon istahtaa puhuva mopsi.

PALLO (tai PALLOTUOLI) oli Aarnion ensimmäinen ja suurin teos. Vuotta myöhemmin, sen jälkeen kun Gagarin huhtikuussa 1961 lensi ensimmäisenä avaruuden läpi, loi tämä suomalainen tämän nojatuolin prototyypin yksityistä avaruusmatkaansa varten: kolmeviidesosa-pallon, jonka sisään oli asennettu punainen puhelin. Vuonna 1966 otettiin Pallo tuotantoon – ilman puhelinta ja siitä tuli Kölnin huonekalumessujen sensaatio.

Stanley Kubrickin elokuvan „2001“ myötä syntyi sitten seuraava ikoni: läpinäkyvä riippukori KUPLA (1968). PALLO niinkuin KUPLAKIN saavuttivat yllättävän elokuva- ja media-menestyksen. „Vangista“, „Tommyyn“ ja „Mars hyökkää“-filmiin ja jopa „Playboy“-lehden kansikuvaan saakka näyttivät intoilijat, uneksijat, konnat ja prominentit kuten Donatella Versace, Nina Hagen ja Cindy Crawford näissä istuimissa toisten tähtien asukkailta. 70-luvun öljykriisin aikana alkoi Aarnion muoviparatiisi heilahdella. Ja kuitenkin juuri sinä aikana tuli hänen huonekaluistaan jälleen kysyttyjä ja uudelleen tuotantoon otettuja klassikoita.

Alusta lähtien oli selvää: Nämä tuolit eivät olleet pelkkiä tuolia, jokainen niistä näyttää asuttavalta saippuakuplalta, siis pienoisavaruudelta. David Bowien on täytynyt ajatella PALLOA sen sisään asennettuine puhelimineen, kun hän lähetti 1968 majuri Tominsa avaruuteen. Ja Barbarellalle toimi KUPLA todennäköisesti jäähdytysalueen esikuvana. Ei siis ihme, että irrationaalisen aikakautenamme, jossa huviautojen menekki kasvaa samassa suhteessa kuin firmojen konkurssit, kokevat Aarnion tuolit renessansinsa. Kaikkein hulluin kuori tarjoaa tehokkaimman suojan.

Ilmesesti haluavat yhä useammat ihmiset kapseloitua, olla ehkä jossakin muualla. Sentähden sijaitsee perheen tytön huone satumaisen menestyksekkäässä MTV-perhe-elokuvasarjassa „Osournit“ goottilaisen romantiikan ja avaruusaikakauden sekoituksessa, joka on somistettu Aarnio-tuoleilla. Ja ne eivät toimi aina lepotuoleina. Tietenkin on Osournien tytär kuten muutkin Aarnion kannattajat asennuttanut tuolin pehmusteiden sisään kovaääniset. Web-sivulla (www.eero-aarnio.com) suositellaan muuten kelkkailua lumiselta kukkulalta kalliilla PASTILLI-tuolilla. Näyttää siltä, että pintakulttuurin loppua on siirrettävä kaikista arveluista huolimatta myöhemmäksi.

Ja vasta jos me 40 vuoden kuluttua sattuisimme näkemään elokuvan, jonka sankarit yhä edelleen istuvat sellaisissa tuoleissa kuin he olisivat Bond-konnia 60-luvulta, emme – sen lupaamme – tule kirjoittamaan enää yhtään suopeaa juttua niistä suunnittelijoista, jotka eivät vielä 80 vuodentakaan PALLON ja KUPLAN jälkeen ole pystyneet suunnittelemaan huonekaluja, jotka näyttävät enemmän tulevaisuuden kaltaisilta kuin Eero Aarnion huonekalut.

Kuvateksti: Huonekaluja yksityistä avaruusmatkaa varten. Suunnittelija EERO AARNIO soittaa PALLOTUOLISTAAN, pienestä muovimaailmankaikkeudestaan avaruusasian-tuntijoille, RUUVEJA jättiläisen työkalulaatikosta: ruuvipöydät ylhäällä oikealla. Vasemmalla COPACABANA-pöydät. Tuoli on tuoli on pony; PONY-TUOLI on saata-vissa valkoisena, mustana, oranssina ja vihreänä. OVALIA on nimeltään kananmunan muotoinen Aarnio-jäljitelmä, johon agentiksi ylennyt Frank – puhuva mopsi elokuvasta „MIEHET MUSTISSA II“ on istahtanut.